

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՎԱՐԻՆ

Բողոք բերող անձ
Հայցվոր՝
«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ
Ներկայացուցիչ-փաստաբան՝
Կարեն Մեժլումյան
Արտոնագիր՝ 110
Հասցե՝ Երևան, Մաշտոցի 33/1, 12 տարածք
Հեռախոս՝ 50-18-08, 077-073-073
e-mail: karen-mezhlumyan@mail.ru

Գործին մասնակցող անձ՝
ՀՀ ԲՆ «Բնապահպանական ծրագրերի
իրականացման գրասենյակ» ՊՀ
Հասցե՝ Երևան 0047, Ա. Արմենակյան 129

Բողոքարկվող դատական ակտ՝
ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի
թիվ ԵԿԴ/1671/02/12 քաղաքացիական
գործով 25.04.2013թ. որոշում

27.05.2013թ.

Վ Ճ Ռ Ա Բ Ե Կ Բ Ո Ղ Ո Ք

Նյութական և դատավարական իրավունքի խախտման հիմքով

1. Գործի դատավարական նախապատմությունը

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը քննելով թիվ ԵԿԴ/1671/02/12 քաղաքացիական գործն ըստ հայցի «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ-ի (այսուհետ՝ ԻԱԿ) ընդդեմ ՀՀ ԲՆ «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի (այսուհետ՝ Պետական հիմնարկ)՝ տեղեկատվություն տրամադրելու պահանջի մասին՝ 23.11.2012թ. վճռով հայցը բավարարել է և վճռել. **«Ճանաչելով «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը՝ պարտավորեցնել ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տրամադրելու տեղեկատվություն առ այն, թե 2011թ.-ին հիմնարկի աշխատակիցներն ինչքան գումարով են պարզևատրվել՝ տեղեկատվությունը տրամադրելով ըստ հաստիքների, առանց հիմնարկի աշխատակիցների անվանական տվյալները բազահայտելու տեսքով:**

«Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից հոգուտ «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության բռնագանձել 63.500 (վաթսուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ որպես խախտված իրավունքը վերականգնելու համար հայցվորի կողմից փաստացի կատարված խելամիտ, ողջամիտ ու անհրաժեշտ փաստաբանի վարձատրության գումար, ինչպես նաև 4.000 (չորս հազար) ՀՀ դրամ՝ որպես գործով որպես խախտված իրավունքը վերականգնելու նպատակով դատարան դիմելու համար հայցվորի կողմից նախապես վճարված պետական տուրքի գումար:

«Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության հայցն ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի՝ փաստաբանի վարձատրության դատական ծախսի՝ 63.500 ՀՀ դրամ գումարի բռնագանձման պահանջի մասով, մերժել»:

ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 25.04.2013թ. որոշմամբ 23.11.2012թ.

վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը

1) ԻԱԿ-ը Պետական հիմնարկից պահանջել է տրամադրել վերջինիս տնօրինության տակ գտնվող և անվանական տվյալ չհանդիսացող տեղեկատվություն, ինչի մասին հայտնել է դատարանին և վերաքննիչ դատարանին, այդ թվում բողոքի պատասխանի և բանավոր հայտարարության ձևով:

2) Պետական հիմնարկը ամբողջական տեղեկատվություն չի տրամադրել:

3. Բողոքում բարձրացված իրավական խնդիրը

Բողոքում բարձրացված հարցերը հետևյալն են՝

1) Առանց անվանական տվյալները բացահայտելու տեղեկատվության տրամադրումը, կարո՞ղ է արդյոք համարվել անձնական տվյալի բացահայտում:

2) Պետական կառավարչական հիմնարկը դատավարական իրավասուբյեկտությամբ օժտված է, թե ոչ, մասնավորապես, իր տնօրինության տակ եղած տեղեկատվության տրամադրման հետ կապված վեճով, դատարանում կարող է հանդես գալ որպես կողմ (պատասխանող), թե ոչ:

3) Վերաքննիչ դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտում արձանագրելիս, պետք է նշի այն ապացույցը (ապացույցների համակցությունը), որը սխալ է գնահատվել, թե ոչ:

4. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը և հիմնավորումները

Գտնում են, որ բողոքարկվող վճիռը կայացվել է նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի խախտումով և ենթակա է բեկանման, հետևյալ պատճառաբանությամբ:

1) Վերաքննիչ դատարանը բեկանելով վճիռը, պատճառաբանել է, որ ստորադաս դատարանը թույլ է տվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտում, մասնավորապես, չի իրականացրել գործում առկա բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ քննություն, չի համադրել այդ ապացույցները, որը հանգեցրել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131-րդ, 134-րդ և 199-րդ հոդվածների խախտման:

Գտնում են, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ նման ձևակերպմամբ որոշումը, երբ վերաքննիչ դատարանը չի նշում որևէ ապացույց (ապացույցների համադրություն), որն ըստ իրեն սխալ է գնահատվել, այսինքն չի հիմնավորում իր եզրահանգումը, չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչպես նաև հեղինակավոր:

Այս առումով վերաքննիչ դատարանը խախտել է Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ և 132-րդ հոդվածների պահանջները, դրանց վերաբերյալ իր իսկ վկայակոչած՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 19.04.1993թ. Կրակասն ընդդեմ Շվեյցարիայի գործով կայացված վճռով ու ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 26.01.2007թ. թիվ 3-12/ՏԴ/ որոշմամբ, այլև՝ 21.12.2006թ. թիվ 3-2504/ՏԴ, 25.12.2007թ. թիվ 3-1789(ՎԴ) որոշումներով արտահայտած իրավական դիրքորոշումների շրջանակում:

2) Նախորդ կետում նշվել, որ ըստ վերաքննիչ դատարանի, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտումը հանգեցրել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131-րդ, 134-րդ և 199-րդ հոդվածների խախտման, որոնցով պաշտպանվում են անձի անհատական տվյալները:

Գտնում են, որ նյութական իրավունքի խախտման վերաբերյալ վերաքննիչ

դատարանի եզրահանգումն անհիմն է, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131-րդ, 134-րդ և 199-րդ հոդվածների սխալ մեկնաբանման արդյունք է, քանի որ Դատարանը 23.11.2012թ. վճռով վճռել է. «Ճանաչելով «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» հասարակական կազմակերպության տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը՝ պարտավորեցնել ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանության ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տրամադրելու տեղեկատվություն առայն, թե 2011թ.-ին հիմնարկի աշխատակիցներն ինչքան գումարով են պարզևատրվել՝ տեղեկատվությունը տրամադրելով ըստ հաստիքների, առանց հիմնարկի աշխատակիցների անվանական տվյալները բացահայտելու տեսքով»:

Վերաքննիչ դատարանը չի պատճառաբանել, թե ըստ հաստիքների, առանց աշխատակիցների անվանական տվյալները բացահայտելու տրամադրման ենթակա տեղեկատվությամբ, ինչպես կարող խախտվել անձի անձնական տվյալի գաղտնիության իրավունքը, քանի որ բացակայում է որոշակիացված անձը (անուն, ազգանուն¹ հայրանուն, բնակության հասցե, հեռախոսի համար և այլն), որի անձնական տվյալներն էլ ենթակա են պաշտպանության:

Գտնում են, որ վերը նշվածը նաև դատական ակտի իրավական հիմնավորվածության պահանջի խախտում է:

Վերը նշված խախտման արդյունքում խախտվել է բողոք բերողի՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքը, որը երաշխավորված է Սահմանադրության 27.1-րդ հոդվածով, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3, 6, 9 և այլ հոդվածներով:

3) Վերաքննիչ դատարանը եզրակացրել է, որ պետական կառավարչական հիմնարկը, իր տնօրինության տակ եղած տեղեկատվության տրամադրման պահանջի գործով չի կարող պատշաճ պատասխանող լինել դատարանում և դրա համար հղում է կատարել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածին:

Գտնում են, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածին հղումով նման եզրահանգման գալով վերաքննիչ դատարանը խախտել է նույն հոդվածի 5-րդ մասի պահանջը, որի համաձայն. «Պետական ու այլ հիմնարկների առանձին տեսակների իրավական վիճակի առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքով և այլ իրավական ակտերով»:

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է նաև «Պետական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը, որի համաձայն. «Հիմնարկն իր իրավասության սահմաններում, Հայաստանի Հանրապետության անունից, կարող է ձեռք բերել ու իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ, դատարանում հանդես գալ որպես հայցվոր կամ պատասխանող»:

Վերը՝ 1-ինից 3-րդ կետերում նշված խախտումները հանգեցրել են դատական սխալի, ինչի արդյունքում խախտվել է հայցվորի՝ իր փնտրած տեղեկատվությունը ստանալու ազատության իրավունքը, ինչը Սահմանադրությամբ երաշխավորված իրավունք է և ինչի խախտումը ծանր հետևանք է:

5. Բողոքը վարույթ ընդունելու հիմնավորումները

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի համաձայն. «1. Վճռաբեկ դատարանը բողոքն ընդունում է քննության, եթե վճռաբեկ դատարանի կարծիքով բողոքում հիմնավորված է, որ՝

¹ Ըստ մեզ պետական մարմիններում և հիմնարկներում աշխատող և պետական միջոցներից աշխատավարձ ստացող անձի անվան և պաշտոնի նշմամբ պարզևավճարի չափի նշմամբ ևս նրա անձնական տվյալի գաղտնիությունը չի խախտվի, սակայն այս պարագայում այդ իրավիճակն առկա չէ, քանի որ չի պահանջվել և դատարանն էլ չի վճռել պարզևատրումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տրամադրել անվանական ձևով, այլ՝ հսկառակը:

- 1) բողոքում բարձրացված հարցի վերաբերյալ վճռաբեկ դատարանի որոշումը կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միատեսակ կիրառության համար, կամ
- 2) վերանայվող դատական ակտն առերևույթ (prima facie) հակասում է վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունած որոշումներին, կամ
- 3) ստորադաս դատարանի կողմից թույլ է տրված առերևույթ դատական սխալ, որը կարող է առաջացնել կամ առաջացրել է ծանր հետևանքներ»:

Գտնում եմ, որ բողոքում բարձրացված հետևյալ հարցի - առանց անվանական տվյալները բացահայտելու տեղեկատվության տրամադրումը, կարող է արդյոք համարվել անձնական տվյալի բացահայտում - պատասխանը էական նշանակություն կունենա ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 131, 134-րդ և 199-րդ հոդվածների միատեսակ կիրառության համար, մասնավորապես, վճռաբեկ դատարանը իր իրավական դիրքորաշմամբ կպարզաբանի. առանց անվանական տվյալները բացահայտելու տեղեկատվության տրամադրումը, համարվում է արդյոք անձնական տվյալի բացահայտում, թե՛ ոչ:

Գտնում եմ, որ բողոքում բարձրացված այն հարցի - թե արդյո՞ք վերաքննիչ դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտում արձանագրելիս, պետք է նշի այն ապացույցը (ապացույցների համակցությունը), որը սխալ է գնահատվել, թե ոչ – պատասխանը, կարող է էական նշանակություն ունենալ իրավունքի զարգացման համար, մասնավորապես, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ, 130-րդ և 132-րդ հոդվածների միատեսակ կիրառության առումով՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 19.04.1993թ. Կրակասն ընդդեմ Շվեյցարիայի գործով կայացված վճռով ու ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 26.01.2007թ. թիվ 3-12/SԴ/ որոշմամբ, այլև՝ 21.12.2006թ. թիվ 3-2504/SԴ, 25.12.2007թ. թիվ 3-1789(ՎԴ) որոշումներով արտահայտած իրավական դիրքորոշումների շրջանակում:

Գտնում եմ, որ վճռաբեկ դատարանի որոշումն այն մասին, թե Պետական կառավարչական հիմնարկը դատավարական իրավասություններով օժտված է, թե ոչ, մասնավորապես, իր տնօրինության տակ եղած տեղեկատվության տրամադրման հետ կապված վեճով, դատարանում կարող է հանդես գալ որպես կողմ (պատասխանող), թե ոչ, կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միատեսակ կիրառության, մասնաորապես «Պետական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի միատեսակ կիրառության համար, առավել ևս, որ սույն գործով առաջին ատյանի դատարանը գտել էր, որ նման հիմնարկը կարող է հանդես գալ դատարանում որպես պատասխանող, իսկ վերաքննիչ դատարանը՝ ոչ: Դա նշանակում է, որ առկա է նշված դրույթների վերաբերյալ դատարանների տարընկալում:

Վերոգրյալից ելնելով և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի պահանջներով

խնդրում եմ

Վճռաբեկ բողոքն ընդունել քննության:

Բեկանել թիվ ԵԿԴ/1671/02/12 քաղաքացիական գործով ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 25.04.2013թ. որոշումը և օրինական ուժ տալ նույն գործով Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի 23.11.2012թ. վճռին:

Նկատի ունենալով այն, որ առաջին ատյանի դատարանը գործի համար փաստաբանին վճարված 127.000 դրամից, որպես առաջին ատյանի դատական ծախսի ողջամիտ գումար բավարարել է 63.500 տրամի պահանջ: Սակայն այժմ գործ գտնվում է վճռաբեկ դատարանում, որտեղ ևս իմ վստահորդին ծառայություն եմ մատուցում, ուստի խնդրում եմ անդրադարձնալ դատական ծախսի գումարին, ավելացնելով այն, հաշվի

առնելով, որ գործը քննվել է նաև վերաքննիչ դատարանում, ինչի համար էլ մատուցվել է ծառայություն, այդ թվում վերաքննիչ բողոքն ուսումնասիրելու և սույն պատասխանը կազմելու ձևով:

Կից ներկայացնում եմ՝

Պետական տուրքի վճարման անդորրագիր,

Բողոքը վերաքննիչ դատարան և պատասխանողին ուղարկելու մասին ապացույց:

«Ինֆորմացիայի ազատության
կենտրոն» ՀԿ ներկայացուցիչ՝

Կարեն Մեծլուսյան